www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ЦІНА ЦЕНТів. РІК XXXIII. Ч. 158. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 10. липня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 158. Jersey City, N. J., Friday, July 10. 1925. THREE CENTS

Малий засіб добутого угля в Злучених Державах.

ВАШИНГТОН, Д. К., 8. липня. — Дня 1-го червня с. р. засоби добутого мягкого угля (бітумінового) у складах в Злучених Державах виносили 38,000,000 тон. Торік в томусамому часі засоби мягкого угля виносили 51,000,000 тон. Се значить, що засіб тепер значно змалів.

Обчисляють, що сей засіб може вистарчити всього на один місяць.

Засоби добутого твердого угля (антрациту) трохи більші, але і сі не вистарчили-б надовго; найбільше, кажуть, на два місяці.

Тому у випадку страйку в промислі мягкого або твердого угля, або в обох нараз, кріза прийшла би скоро.

ЩЕ СПЕКА.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 8. липня. — Сьогодня вже третій день тяжка спека в Америці.

Рано був тут малий дощ і дрібку постуденіло, але скоро тепло піднялось і температура доходила до 80 степенів.

Се тепло люди могли-б ще легко перебути, але одночасно парність (гюмидіті) була далеко більша і часами доходила навіть до 88 степенів. Через те воздух був вельми тяжкий і дався добре в знатте навіть найбільше видержимим людям.

Богато людий нині занедужало в Ню Йорку наслідком спеки.

Під вечір трохи похолоднїло, але на завтра знову заповідають дальшу спеку.

У Вашингтоні було 98 степенів тепла, в Бостоні 96, в Портленд, Мейн, 84, в Сен Френциско 64. У Флориді було меньше ніж в Ню Йорку і в сусідних стейтах.

40 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ НЕДОБОРУ ПОЧТИ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 8. липня. — Міністер почт (повстмастер дженерал) Ню подав сьогодня звідомлення про діла амерканської почти в минулому фіскальному (скарбовому) році (від 1-го липня 1924, до 30-го червня, 1925).

Він каже, що в тому році амерканська почта мала $14,428,138 недобору, а в новому році мати-ме $40,000,000 недобору. Причиною сього головно підвишка платень почтової служби.

Міністер Ню додав, що почтовий бизнес зростає в краю, а особливо великі промислові міста виказують значний зріст.

ГАЙЛЕН КАНДИДУЄ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 8. липня. — Посадник города Ню Йорку заявив, що буде кандидувати втретє сеї осени на мейора Ню Йорку.

Він каже, буде кандидувати яко демократ без огляду на те, чи нюйорська демократична організація Теммені Сосаєті його підпре, чи ні, і чи видвигне свого кандидата, чи ні.

Гайлена підпирає лише Герст, властитель і видавець многих нібито-радикальних газет в Америці, а з того трох дневників в Ню Йорку.

СМЕРТЬ МОЛОДОЇ МІЛІОНЕРКИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 8. липня. — В тутешньому готелі Рицкарлтон при 47-ій улиці стався сьогодня небувалий випадок.

З кімнати готелю на 7-ому поверсі випала баронеса Цур Мілен і убилась на місці.

Покійна була жінкою богатого голяндського власника плянтацій кави на острові Джаві (на Індійському океані). Вона була дочкою американського бизнесмена Карутерса із Сан Антоніо, Тексас, і туди приїздила на відвідини. Сьогодня мала відїхати пароплавом Беренгарія до Европи і перед відїздом уладила в готелі прощанне, на якому були її приятельки і знакомі. Підчас забави була і пиятика. Попівночі вона зблизилась до вітвореного вікна і нагло випала та убилась на місци. Покійна мала 26 літ.

Поліція зачала доходження, серед яких обставин гриключилась та трагічна смерть молодої міліонерки.

ЧОМУ ЖЕНЩИНАМ НЕ ВЕДЕТЬСЯ В БИЗНЕСІ?

ВАКО, Тексас, 8. липня. — Тут відбувається річна стейтова конвенція Федерації Бизнесових і Професійних Женських Клюбів.

На конвенції промовляла сьогодня панна Флоренс Сендс із Даллас, Тексас. Вона говорила про те, чому женщини не мають успіху в бизнесі і подала на се отсих 9 причин: 1. — руж (червоне смаровило на лице); 2. — недостача довіря до других женщин; 3. — недостача серіозного трактовання справ; 4. — недостача дальшого погляду; 5. — недостача почину до діла; 6. — недостача звязків; 7. — недостача терпимости; 8. — недостача співділання; 9. — недостача контролі себе самої.

Вона додала, що женщини в бизнесі і професіях (заводах) повинні більше вважати на свій зверхній вигляд та здоровле.

УБИВ ШВАГРА КВАСОМ.

БОФФАЛО, Н. Й., 7. липня. — Сьогодня посварився тут Самуїл Векслер зі своїм шваргом Германом Лунском і підчас суперечки сипнув йому в очі розчинном сірковим квасу.

Наслідком великих ран Лунке помер, а Векслера увязнено.

СУД НАД НАУКОЮ.

ДЕЙТОН, Теннесі, 7. липня. — Дня 10-го с. м. зачнеться в тутешньому суді розправа проти вчителя Джана Т. Скопса за нарушення стейтового закона, який заборонює в публичних школах вчити про повстання світа через розвиток (еволюцію).

Оборонці сього закона кажуть, що теорія про еволюцію противиться релігії і тому його уладжене стейтові закони-

Українські Громадяни!

Чи Ваша громада не повинна причинитися своєю жертвою до ратовання українського народу від голодової смерти?

Чи хвиля страшної руїни на українських землях не зєднає нас знову в одну могучу сімю і чи ми, українська заморська іміграція, не відповімо гідно на ляцький терор і насильство?

Кличемо ще раз:

ДО ПРАЦІ! СПІШІТЬ НА НАРОДНІ ВІЧА ТА СВОЄЮ ЖЕРТВОЮ ПОМОЖІТЬ КРАЄВИ!

По інформації пишіть до:

ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАКАЗНИЙ БУРМІСТР І ЙОГО ГОСПОДАРКА.

Недавно програла тернопільська міська громада великий судовий процес завдяки недбальству т. зв. „жондового комісаря" д-ра Ленкевіча. Цей зразковий бурмістр, діставши своєчасно візвання на розправу, не тільки не явився на неї сам, але не передав того візвання і міському синдикатові. Наслідком такого совісного трактування своїх обовязків д-ра Ленкевіча громада Тернопіль мусітиме заплатити одному заграничному (віденському) банкові 60 тисяч амер. долярів титулом претенсії того банку до міста. Засуд запав заочно. Тепер п. комісар Ленкевіч робить заходи, щоби розправу поновити. Громадяне Тернополя внесли в цій справі меморіял до ради міністрів і міністерства внутрішних справ. Вони домагаються усунення Ленкевіча, який до того часу є ще деректором гімназії та головою кільканайцятьох архипатріотичних „стоважишень." Зовсім зрозуміло, що такий великий патріот не може сповняти совісно ні одного зі своїх так ріжнородних і так численних обовязків. Польська преса інформує, що справою занялося міністерство та слідчі органи поліції. Ленкевіча мають усунути за надто патріотичну господарку та іменувати такого бурмістра, який занявся би виключно справами міста.

ДОМАГАЮТЬСЯ СИЛЬНОЇ ІМІГРАЦІЇ.

Осібний парляментарний комітет для желізнодорожних канадійських справ виготовив свій звіт і предложив його парляментови. В тім звіті домагаються, щоб доміняльний уряд і парлямент започаткував політику сильної іміграції до Канади, бо від сего залежить будучність цілої Канади.

ЛЯХИ СУДЯТЬ!

Вислід процесу в справі Української Національної Повстанчої організації перед окружним судом в Рівнім такий: 10-тьох обвинуваченних Засуджено на 8 літ тяжкої тюрми, 31 на 4 роки тяжкої тюрми з позбавленням прав, а 25 увільнено. Після відчитання вироку засуджені на знак протесту відспівали національний гимн.

ЩЕ ОДНА ЦЕРКВА НА УКРАЇНІ.

„Більшовик" з 17. травня ц. р. приніс дослівно таку відомість: „Цими днями відбувся в Києві губерський зїзд Українського. Церковного Брацтва „Діяльна Христова Церква" (ДХЦ), що обєднує значну частину українських парафій. Зїзд надіслав радянському урядові привітання, в якому зазначив, що вважає робітничо-селянську владу за дійсну народню владу і їй, не за страх, а за совість, мусить коритися кожний віруючий християнин. Зїзд вітає переведене радянською владою відокремлення церкви від держави; як висловився Зїзд, то соціяльна політика Радвлади цілком відповідає дійсному духови евангелії."

ГОЛОД І АДМІНІСТРАЦІЯ.

Бобрецький староста Шнітцель видав до голодуючого населення свого повіту розпорядок, силою якого кожний селянин мусить мати на своєму обійстю бляшану табличку з польським написом прізвища та імени власника і другу таблицю з числом дому. Всі ті бляшані шільди мусять бути зроблені в одного — видно урядового — бляхара Жида та на один зразок. По селах пухнуть з голоду старі та діти, а староста накладає податки на кошт бляхара в сумі 2.50 зол. від таблички. Таблиці зроблені самими селянами поліція уневажнює і накладає на них кари та примушує кунувати нові у Жида бляхара. Добра кара на голод!

ПОЇЗДИ В БУДУЧЧИНІ.

Нюйоркський знавець по справам електрики і радіо Ален каже, що незадовго можна буде при помочи радія руководити електричним поїздом без помочи інжиніра, а навіть кондукторів. Він каже, що при комбінації автоматичної контролі і при помочи контролі радіо можна буде гнати поїзди без інжиніра і без кондукторів. З одної централі можна буде руководити поїздом, можна буде його в міру потреби приспішувати, звільняти в бігу і задержувати. Все те можна буде виконати автоматично. На стаціях можна буде відчиняти двері для пасажирів. Всею роботою буде руководити один чоловік з централі. При помочи відповідних автоматичних апаратів той чоловік буде мати докладні вісти, про всі позиції поїздів.

НОВА ШПІОНСЬКА АФЕРА У ВАРШАВІ.

Поліція арештувала російську еміґрантку Стефанію Іванівну Балашову, при якій найшла дуже багато обтяжуючого шпіонського матеріялу, що походив із польського генерального штабу і деяких польських міністерств. Документи не були навіть скопіовані а оригінальні, та були заховані в шкіряну торбу і під убранням Балашової. Далі виявилося, що арештована була членом великої шпіонської організації, на чолі котрої стояв теж російський еміґрант Іван Петрович Зубов. Він сам ніколи не відбирав від агентів документів а робила це все Балашова. При ній найдено також багато чужої валюти. Організація працювала на користь двох сусідних держав і хоч польська преса їх не називає, то додуматись легко, що це Німеччина та СРСР. Зубова ще не арештовано, бо він заховався. Слідство теж не покінчено.

ЩЕ 1918 РІК!

У Львові покінчилася б. с. м. судова розправа проти б. українських жовнірів: М. Юзькова, І. Скальського, М. Винара й І. Сойки, обвинуваченних о нарушення публичного спокою, поповнене „небезпечними погрозами". Сей „злочин" мав місце ще в часах польсько-української війни в грудні 1918 року. Трьом першим присудив польський суд по 3 роки тяжкої тюрми, останнього звільнив.

НЕ ВДАЛАСЯ ШТУКА.

Властитель готелю Рома в Едмонтоні, (Канада), Еліто Енні, дістав на днях листа від якогось незнакомого чоловіка, в якім його взивається, щоби він зложив в певнім місци квоту $100, під загрозою, що він згине, коли не виконає домагання. Енні з переляку побіг на поліцію і дав їй про все знати. Поліція порадила йому відповісти незвісному вимагателеви гроший на подану ним адресу „дженерал деліверн", що він може прийти і гроші дістане. На місце сходи назначили готель Рома. По полудни дня 8. червня дійсно зголосився незнакомий по гроші, однак Енні наробив крику, а незвісний драбуга почав втікати. За ним на здогін пустилося двох детективів, які по довшій біганині на березі ріки його зловили. В кишені в него найшли

300 міліонів на війну.

ПАРИЖ, 8. липня. — Премієр Пенлеве зажадав від парляменту 300 міліонів на війну проти Рифів в Мароку (в Африці).

ХОЧЕ ВІЙНИ ГАЗАМИ.

ПАРИЖ, 8. липня. — Провідник французьких розлістів (монархістів) Шарль Мора пише в газеті Ль Аксіон Франсе, що Франція повинна вжити отруйних газів у війні проти Рифів в Мароку.

Якби Французи стали кидати бомби з отруйними газами — каже він — на села Рифів, то Абд-ел-Крім покинув би війну до кількох тижнів.

ЧЕМБЕРЛИН ПРО АВСТРІЮ.

ВІДЕНЬ, 8. липня. — Тутешня ґазета Нов Фрає Прессе подає розмову з анґлійським міністром закордонних справ Чемберлином про Австрію. Він признав, що Австрія за останні роки зробила великий поступ у відбудові, та запевнив, що аліянти вірють в її будучність, а найліпший доказ сього, що їх Ліґа Народів згодилась на електрифікацію австрійських зелізниць.

ВІЙНА ПІД МОНАСТИРЕМ НА СЛОВАЧЧИНІ.

ВІДЕНЬ, 8. липня. — Чесько-словацька влада вислала слідчу комісію до монастиря Францісканів у Кошицях на Словаччині, яка мала провірити, чи се правда, що один монах назвав президента Масарика еретиком.

Та її не пущено до середини, а коли прийшли жандарми, щоб силою дістатись до середини, словацькі селяни окружили монастир і боронили його вилами і камінням. Така облога тривала три дні і три ночі.

Четвертого дня призвано на поміч поліцію, яка наперед стріляла у воздух, а коли завзяті селяни не вступались, дала острі стріли і насилу вдерлася з жандармами до монастиря.

Від куль померло кількох селян на місці, а кількадесять було ранених.

Відтак жандарми увязнили ще 20 селян і комісія перевела слідство в монастирі.

ФІНАНСОВА КРІЗА В БЕЛЬҐІЇ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельгії, 8. липня. — Бельгійський міністер скарбу Алберт Жансен сказав нині в сенаті, що бельгійські франки упали в останніх двох місяцях з трох причин, а саме з недостачі довіря закордоном підчас останніх кабінетних кріз в Бельгії, ізза кризи у Франції, і з причини натиску Америки у справі сплати военного довгу.

Він завважив, що Бельгійці вірють, що Америка не буде занадто натискати на Бельгію, яка щойно зачинає видихуватися з военної руїни.

СПРАВА „ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ" ГРАНИЦЬ.

БЕРЛІН, 8. липня. — Сьогодня був у президента Німеччини Гінденбурга анґлійський амбасадор і старався вплинути на нього, аби порадив німецькому кабінетови, щоби не покидав пляну на „забезпечення" французько-німецької границі, а тоді Анґлія дасть почин до скликання міжнародньої конференції для „забезпечення" границь.

ОБЕЗЦІНЕНІ БОНДИ.

БЕРЛІН, 8. липня. — Недавно німецьке правительство обіцяло, що признає всім німецьким державним бондам 5% вартости. Тепер же оцінкова комісія парляменту (райхстагу) заявилась, щоби признано лиш 2½% вартости сих бондів.

Проти сього виступили німецькі фінансісти, а тутешня біржа й у Франкфурті замкнули свої двері на 24 години для протесту.

ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК В УНІФОРМІ.

ПОТСДАМ, Німеччина, 8. липня. — Сьогодня підчас тутешньої військової паради явився тут бувший німецький престолонаслідник Фридрих Вільгельм з найстаршим сином у військових уніформах.

Се вперве по повороті він скинув цивільний одяг.

Підчас паради не було теж републиканських прапорів.

Публика звернула увагу на сі два моменти яко маніфестацію за поворотом монархії в Німеччині.

НАДІЇ КАЙЗЕРА.

УТРЕХТ, Голяндія, 8. липня. — В гостях у бувшого німецького цісаря був бувший саксонський король Фридрих Август через три дні.

На вечері в його честь кайзер сказав, що желає йому скоро вернутись на престол Саксонії, а він відповів, що желає кайзерови знову станути на чолі німецької імперії.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАСУДЖЕНІ НА СМЕРТЬ.

МОСКВА, 7. липня. — Тутешній верховний советський суд засудив на кару смерти трох німецьких студентів за знову на житє Троцького і других визначних комісарів.

Засуджені др. Карль Кіндерман і Теодор Вольшт се горожани німецькі, а третій Макс фон Дітмар горожанин естонський.

Батьки Кіндермана і Вольшта звернулись до советської влади через тутешнього німецького амбасадора графа Броккорфа-Ранцава з прошенням, щоб засуджених помилувано. Німецьке правительство також зацікавилось сею справою і зажадало від свого амбасадора, щоби прислав йому стенографічний звіт з розправи.

Фон Дітмар відказався просити советську владу о помилуванє.

ГРОМИ.

ЛОНДОН, 7. липня. — Метеорольоґи обчислюють, що кождого року в атмосфері земської кулі є [illegible] буря себто [illegible]

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКО-І ПОЛЬСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ

Ми писали вже декілька разів про найновішу польську орієнтацію большевицької закордонної політики. Тут подаємо виїмки зі статті одного з найповажнійших щоденників „Фосіше Цайтунг", яка вказує на подібні польські заходи, щоб дійти до угоди з большевиками, та поясняє причини цеї БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ПОЛЬЩІ. Тому, що за цю большевицько-польську приязнь прийдеться на кожний спосіб заплатити українському народові, розшматованому між обидвома окупантами, зміст цеї статті заслуговує з нашого боку на пильну увагу.

Большевиків примушує шукати згоди з панською Польщею страх перед однодушним протибольшевицьким фронтом під проводом Англії і Америки, Поляків знов жене в обійми большевиків СТРАХ ПЕРЕД — НІМЕЧЧИНОЮ. Німецька пропозиція забезпечення ненарушимости теперішних границь над Райном, — пише „Фоссіше Цайтунг" з дня 17. червня у статті п. з. „Польща на дорозі до Росії" — викликала в Польщі велике занепокоєння. Польща боїться, що, коли Франція порозуміється з Німеччиною, тоді для неї стратить значіння польський союзник і вона не буде боронити його перед Німеччиною. Чим більше буде безпечна Франція, говорять Поляки, тим меньше безпечне буде існування Польщі! Тому, як тільки появився німецький проект т. зв. гаранційного пакту, Польща всіми силами старалася переконати Англію, що неминучим наслідком німецького проекту мусить бути наперед воєнний конфлікт на сході, а далі нова світова війна. Далі Польща старалася переконати Францію, що її далеко більше забезпечує союз з Польщею, як всі умови з Німеччиною.

Тимчасом, не зважаючи на крик Польщі, переговори між Німеччиною і Францією поступають наперед і можливість заключення гаранційного пакту щодо французько-німецького кордону стає все більш. Це примушує польських політиків шукати за НОВОЮ ЗАБЕЗПЕКОЮ для Польщі ПЕРЕД НІМЕЧЧИНОЮ. „Для Польщі настає справді момент, — пише дословно „Фоссіше Цайтунг", — коли французький союз не дає їй вже тої забезпеки, що в попередніх роках, коли для Польщі повстає цаново питання, на кого їй „орієнтуватися". Цим разом про нову орієнтацію буде в Польщі меньше суперечок, як підчас війни, бо БІЛЬШІСТЬ ОРІЄНТУЄТЬСЯ — НА РОСІЮ."

„Зайво булоб пояснювати ще раз, — пише „Ф. Ц." далі, — чому в близьких часах для Польщі неможлива „західна орієнтація", тобто порозуміння з Німеччиною. Задля цього ТРЕБА БУЛО-Б ТЕПЕРІШНЮ ПОЛЬЩУ ПОСТАВИТИ НА ГОЛОВУ: Треба було-б, щоб в ній не було вшехполяків, ані теорії, що Польща є „національною державою". Мусіла-б бути у Поляків добра воля признати, що з 27 мілїонів польських громадян десять мілїонів не є Поляками. Про те все НЕ МОЖЕ БУТИ ТЕПЕР МОВИ. Тому власне Польща шукає тепер доріг, що ведуть до Росії. Вона піде тою дорогою, як тільки Франція підпише гарантійний пакт. На дальшу мету Польща виходить щоби тому з заложення, що Англія тому піддержує Німеччину, щоби привязати її до заходу і перешкодити німецько-російському порозумінню, яке скріпило би Росію. Отже, Польща, яка не вірить в можливість трівкого порозуміння між Францією і Німеччиною, хоче виступити як посередник і довести до комбінації: Франція-Росія-Польща, проти якої з другого боку буде стояти Англія і Німеччина."

Ще важніші для Польщі БЕЗПОСЕРЕДНІ КОРИСТИ з угоди з Росією. Вони прості і льогічні. „ФРАНЦУСЬКА ПОМІЧ, — висловлюється про них Ф. Ц., — СТАЄ НЕПЕВНА, НІМЕЦЬКА НЕБЕЗПЕКА ЛИШАЄТЬСЯ. Отже треба зближитися до Росії і можливо як найскорше заключити з нею союз. При тім Польща рахує на те, що через підписання гарантійного пакту і вступлення Німеччини до Ліги Націй відносини між Росією і Німеччиною стануть холоднійші і що Росія буде мати сильний інтерес в тім, щоб вдержати Польщу на боці від так званого „протибольшевицького фронту" Англії. Остання ПРОМОВА ЧІЧЕРІНА звернула на себе в Польщі надзвичайну увагу, Поляки бачуть у ній заохоту для себе. Одна з провідних вшехпольських газет, „Слово Польске", пише, що слова Чічеріна про конечність мирних і приязних відносин з Польщею це не дипльоматичні чемности, а ВИСЛІД ДІЙСНОГО СТРЕМЛІННЯ РОСИЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ. Ця сама газета пише далі, що в справі польсько-російських відносин є в Польщі одна думка від крайної правиці аж до соціялістів: найбільша чуйність і оборонний фронт супроти Німеччини і як найліпші сусідські відносини, а в будуччині союз з — Росією".

„Важне те, — читаємо у згаданій статті далі, — що всі ці міркування і пляни це вже не сама теорія і голословні бажання. Вшехпольська програма порозуміння і пізнійшого союза з Росією це сьогодня ЗАГАЛЬНИЙ ПОГЛЯД ВСІХ ПОЛЬСЬКИХ ПАРТІЙ аж до соціялістів, а група ворогів Росії, тобто табор Пілсудського, стала досить мала і без впливу. Справа гарантійного пакту примушує Польщу приспішити темпо шукання можливостий порозуміння з Росією, щоб оминути небезпечне ізольовання (відокремлення)."

В звязку з тим стаття звертає увагу при кінці на дуже цікаву подію, яка вказує на те, що большевицько-польське порозуміння ВХОДИТЬ В СТАДІЮ ПРАКТИЧНОГО ПЕРЕВЕДЕННЯ. Большевицький посол у Варшаві відїхав недавно до Москви, щоб рушити з місця польсько-большевицькі ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ, які почалися були ще перед кількома роками, але давно застрягли на мертвій точці. Перед відїздом посол мав докладні конференції з польським урядом і провідними польськими політиками.

У. Н. СОЮЗ — НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТІ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО САМІ І ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА!

КОГО ДНЕСЬ НАМОВИТЕ ОБЕЗПЕЧИТИСЯ В У. Н. СОЮЗІ, ТОЙ ВАМ ЗА ЦЕ ВДЯЧНИЙ БУДЕ ВСЕГДА.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЕ НЕ ТРАТЯТЬ НА-

ПАМЯТИ ГЕРОЇВ.

(З перемишского „Укр. Голосу").

...Ой по тих могилах, у гору високих,
По тих гробовищах, у землю глибоких,
Лежить мого роду без ліку,
По тих степах, по горах Дніпрових,
По балинах і лугах Низових,
Живе його слава од віку до віку.
Ой встань, славо,
Устань рано,
Вийди, славо,
Із туману...
Ти безрідному — родина,
Одинокому — дружина,
Товариство — на Вкраїні,
Одрадоньки — на чужині.
П. Куліш: „Народня слава".

Врочисте святковане памяти рідних Героїв та їх лицарських змагань за волю і державність народа — се в нас, Українців, не такий-то давний звичай. Ми привикли досі святкувати передівсім память наших славних поетів, письменників, та деяких громадських діячів. А про тих лицарів Рідної Землі в нас, що зі зброєю в руці боролися колись у кривавих боях за честь і волю України, згадували ми протягом довгих-довгих десятиліть оттак принагідно, коли перечитали щось про них у книжках, або почули про їх діла одну з наших історичних пісень. Поневолені цілі сотки літ чужинецькими царями та цісарями, ми навіть не сміли надто богато говорити про визвольні подвиги в нашім минулім. Чужинецькі-ж володарі та й пани вчили нас шанувати і святкувати не память наших Героїв, а всякого роду байдужних нам Рудольфів та Фердинандів, Франців та Йосифів. Переладували оповіданнями про їх нібито надзвичайну доброту, ласкавість та вдалість усі можливі шкільні підручники та й виховували собі так нас на вірнопреданних, мало свідомих себе „підданих". Але не тільки те. Чужинецькі володарі, їх прилизні та прислужники намагалися на нашій землі вчити нас не тільки забувати про своє і шанувати память чужинецьких грабіжників, але і пробували кидати тінь на наше славне минуле. Вони залюбки називали наших рідних Героїв дикими бандами ворохобників та бунтарів і намагалися осмішувати їх перед усім культурним світом (Г. Сенкевіч). Тимто вже Шевченко намагався при кождій нагоді брати Героїв нашого минулого в оборону перед глумливими закидами ворогів, прославляв їх діла і повний смутку згадував про те, що їх пресславної памяти не зберігається в нас як слід.

... Де їх могили? Де лежить
Останок славного Богдана?
Де Остряницина стоїть
Хоч би убогая могила?
Де Наливайкова? Нема!...
(„Гайдамаки" V.).

Але по Шевченкови не багато було у нас таких поетів, що віщим своїм словом змогли розбудити в найширших кругах народу любов і пошану до рідного минулого і її лицарських Героїв. Наші новійші і найновійші поети — особливо передвоєнної доби в Галичині — навпаки: вони у своїх творах здебільшого тужили й сумували ізза химерних злиднів власного життя, і дуже мало було між ними таких, що вміли-б так засвідчити та розказати про Героїв України, як Панько Куліш або Іван Франко („Захар Беркут"), а в найновійших Василь Пачовський („Роман Великий").

За теж красше і глибше, ніж усі наші найновійші поети та письменники навчило нас шанувати та святкувати память рідних Героїв — саме життє, тобто наша остання визвольна боротьба в буровіях світової війни.

Так — аж геройська смерть за Україну наших власних батьків, братів і синів, воєнні могили яких ми сьогодня, в день Зелених Свят — як уже від ряду літ — прибираємо і вінчаємо, явила нам ще раз усю вагу, красу й велич лицарської боротьби за волю і державність народа. І наче кличе до нас нині, як торік і як кликати-ме і з кождими Зеленими Святами в будучности:

Зберігайте і святкуйте память подвигів Рідних Героїв Не забувайте ніколи про могили їх тих, що зі зброєю в руці погинули за Україну, про долю тих, що лишилися між нами слабими немічниками! З ними почитайте і найдавнійших Героїв нашого минулого!

Бо нема в нас, на нашій Рідній Землі, певно ні одної закутини, ні одного простору, ні одного вольного поля, де не було-б тих дорогих нашому серцю могил і воєнних жертв, що про них співав наш знаменитий поет:

...Ой по тих могилах, у гору високих,
По тих гробовищах, у землю глибоких,
Лежить мого роду без ліку...

Але чи всі вони гідно збережені та доглядані? Не забуваймо, що коли сьогодня в культурних народів гарним поновеним звичаєм найвисші представники нації складають вінець на могилі „невідомого жовніра", то се там таке величаве свято, що не богато инших може рівнятися з ним. А щож говорити, коли йде про могили відомих нам борців? Та до того треба конче, щоби ми не вдоволялися тільки теперішнім принагідного цвіття на принагідно подибану могилу, а заходилися тут ладом гаразд обмірковувати, значить — зорганізовати роботи. Вказано є передовсім, щоб в кождім селі, в кождій нашій громаді виготовлено показчик тих Українців, що впали в світовій війні та в боротьбі за волю України. Такий спис їх імен повинен прикрашувати передовсім місцеву могилу, присвячену їх памяти, при чім не треба мабуть і зазначувати, що видвигненне такої пропамятної могили — се найважнійший національний обовязок кождої української громади, мешканці якої упали за волю і державність народа. Одначе попри пропамятну таблицю на могилі треба, щоб спис упавших Героїв з даної громади находився теж в церкві і в читальні, виготовлений очевидно не якбудь, як кажеться від напасти, а вміло й гарно, по змозі рукою артиста-маляра. Так принайменше водиться по всіх сільських і маломістечкових громадах в культурній Европі, щоб згадати тільки теперішню Австрію.

При тім розуміється само собою, що рідно подбати про те все зможе тільки окремий комітет, вибраний з найбільш тямучих громадянів даної місцевости.

Але попри упавших Героїв та їх могили годиться нам памятати теж про тих, що мов ті зранені орли лишилися немічними жертвами-при життю — про наших інвалідів і немічників. Правда, — саме сьогодня, в часі небувалої голодової катастрофи, яка навістила наші села, не так то легко було подбати хоч про сяку-таку матеріяльну допомогу в користь наших немічників та сиріт по тих, що впали. Та я все таки думаю, що при добрій волі, значить при відповіднім і доцільнім зорганізованню цієї акції з метою зберігати та шанувати все те, що тісно вяжеться з нашими геройськими змаганнями за державність народа, може знайшлисяб способи сповнити і в сім напрямі гідне наше завдання, а властиво наш національний обовязок.

Бо довг народа проти тих, що боролися зі зброєю в руці за його визволення і жертвували себе за нарід всецило і совершенно, такий великий, та-кий безконечний, що не в силі принімити вже вині заразилиі

В кого з нас не ворухнеться найглибша дума, коли у світлих сяєвах радісного, маєвого сонця побачить їх самотні, німі могили? Коли подумає про безліч тих їх буйних, молодечих голов, якими вони в найкрасшій весні свойого життя лягли в горесну темряву могил на віки? Як кажеться в тій сумовитій стрілецькій пісні:

Засумуй трембіто
Та по всему світу,
Що звяло Галичанам
Сорок тисяч цвіту.

Засумуй трембіто
Та на всі Карпати,
Щоб не ждали сина з войни
Ні отець, ні мати.

Засумуй трембіто
Та на все Поділля,
Щоб не ждала дівчинонька
Хлопця на весілля.

Засумуй трембіто,
Що галицька сила
Та від Збруча по Савруту
Трупом застелила.*)

Здається нам иноді, що з туги глибокої, з жалю великого зілля-трави хилилися, проміне сонця хмарилося і брат вітер смутком без краю зітхав на тих крівавою славою укритих боевищах, де ті наші незабутні Герої у смертельний, лицарський танець ішли, аби нашу славну Україну перемогою над ворогом розвеселити та добути народови волі. Та хоч і погинули Вони, не визволивши Матери України, розпнятої на хресті чужинецької неволі, то проте Слава Їх, як співає Тарас Шевченко — не поляже, а викохає і виплекає в нас нове поколінне буйних, смілих голов, лицарів божих, Героїв народу пресланих. І підуть Вони незабаром в останній, великий бій і по довгих-довгих століттях неволі — може добудуть перемоги. Але те нове покоління Героїв виховається в нас щойно тоді, коли цілий нарід подбає про те, аби воно виховалося. Коли вся робота, всі заходи, всі труди нашого громадянства звернені будуть в нас **проти нашого ворога в найширшім значінню сього слова.** Значить — не тільки проти зверхнього, але і проти того внутрішнього ворога, в нас самих, між нами, в лоні нашої суспільности, який уже стільки сил наших розжер, стільки наших замислів знівечив! Так надихані і овіяні Духом наших Героїв борімося проти всякого рабства в нас і проти всякого нерозуму та всякого безпросвітного отупіння.

Будьмо гідними тіней наших Героїв!

Ставаймо до життєвого боевого фронту таксамо одною, безумовно обєднаною лавою, як Вони. Не покладаймося в наших визвольних змаганнях на ніщо і на нікого, тільки на нашу всенародню, обєднану силу та йдім так на зустріч і найтяжшій долі, в найгрізнійшу боротьбу. А Духа наших Героїв призиваймо все і всюди і вірмо, що їх душі, як божі шестокрилі херувими бережать Святая Святих Народу. Як співав і велів нам колись наш великий поет:

„Молітесь, браття, молітесь!"
Кругом святого Гигрина
Сторожа стане з того світу,
Не дасть святого розпнуть.
А ви Україну ховайте:
Не дайте матері, не дайте
В руках у ката пропадать!..."
(„Гайдамаки" V.).

Др. Остап Грицай.

*) Слова і музика Романа Купчинського.

ВІЙНА В БУДУЧЧИНІ.

Німецький військовий знаток Ганс Ріттер каже, що в будучій війні більше буде вмирати женщин і дітий ніж уніформованих жовнірів. Наука про електрику зробить можливим се, що за фронтом ворога можна буде вигубити цілі повіти ворожого краю. При тім нападаюча сторона зовсім не буде наражена на ніяку небезпеку.

При помочи електричного світла можна буде запалювати ворожі предмети на далеку відаль, нищити мотори і осліплювати очи ворожим військам. В борбі проти ворога можна

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Matt Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.

One year	$ 7.00
Six months	$3.75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерзи Сити і Заграницею:

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союзу: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДЕСЯТИЛІТТЯ УСТУПЛЕННЯ РОСИЙСЬКИХ ВІЙСК ЗІ ЛЬВОВА.

Діло з 21. м. м. пише:

Сьогодня 20. червня припадає десятиліття уступлення російських військ зі Львова. Біля 2. години з ранку вивезено з Казимирівських арештів зібраних ніччо заложників м. Львова і впущено їх в загальне русло відступаючих військ, що за костелом св. Анни зливалися в бурливу хвилясту повінь у вузькій Казимірівській вулиці. Львівські заложники, первісно числом 40 зложені з президії м. Львова, кількох радних і висших представників польської науки, Жидів купців і представників кагалу, та 10 Українців, окружені кордоном городових — на повозках і пішо прибули на Підзамче, де очікували їх звичайні товарні вагони, з яких тільки що вивели коней. На 3-ий день дороги врапці прибули вони до Київа, де їх розміщено в польському (біля Лаври) і жидівському (на Подолі) арестному домові. — Магістрацькі круги рішили пошанувати цей день вивезення заложників із Львова особним обходом — богослуженням в Єзуїтському костелі і синагозі, та після них зібранням в одній салі ратуша, про що повідомили своїх колишнього київського заложничого сидіння товаришів-Українців. Як зачуваємо, укр. заложники м. Львова продовжають заховувати свою внутрішню товариську спайку і офіціяльно ніякої участи в польсько-жидівському обходові десятиліття не візьмуть. Зате в найблизшому часі має появитися осібна багата ріжноманітним змістом особисто-суспільних споминів учасників сидіння на Дніпрових кручах і в далекій Сибірі, книга споминів, яку редагує літературна колеґія членів того сидіння. Матеріял до цеї книги можна ще присилати на руки директора Національного Музея д-ра Іляріона Свенціцького у Львові, вул. Мохнацького ч. 42. Осібні спомини будуть присвячені покійним: Костеви Паньківському і Іванови Левинському та їх поручникам Андрію Вяздову і Федору Матушевському, дуже інтересні будуть спомини з невсипучої діяльности директора Федака і невтомного обсерватора суспільного життя д-ра Коцюби; не менше цінного матеріялу до споминів подадуть причинки свящ. Щепанюка, радників Сосновського, Баньовського і Матієва, та хемика Бачинського.

НІХТО НЕ ЗНАЄ ГОДИНИ СМЕРТИ АБО НЕЩАСТЯ СВОГО. ОБЕЗПЕЧТЕ СЕБЕ І СВОЮ РОДИНУ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

Імпорт товарів за місяць лютий виносить $334,000,000 в порівнанню з $348,000,000 за місяць січень і $332,000,000 за лютий переміного року. Експорт за лютий виносив $373,000,000 супроти $446,000,000 в попередньому місяцю і $365,000,000 за сей сам місяць минулого року. Чи Ви знаєте, що

СВЯТО КОЛО ЛЬВОВА.

Діло пише:

В неділю, дня 14. червня 1925 р. відбулося при великій участи громадян свято посвячення хрестів на могилах погибших стрільців, в польсько-українській війні. Заходом громадян Клепарова поставлено на Клепарівськім кладовищі два дубові хрести з табличками. Таблички мають такі написи: „На вічну память сімом невідомим стрільцям, за волю України — громадяне Клепарова — 1918 р." В суботу дня 13. червня, в годі. 4. над раном вивився у громадянина Зена Осипа, непричасного навіть у підготовці того свята, бо в останній момент з переляку заховався в мишачу діру хоч був головою свята, командант клепарського постерунку і віддав йому письмене поручення старостева з наказом здіймити таблиці до год. 12. в полудне, тому що вони мають „третьсь подбужайонцом" під загрозою заборони на влаштування свята. Таблички знято! Разом з домаганням зняти таблички, прийшло зі староства підписане якоюсь „Грабовск-ою" „позволення" без урядової печатки на „чисто косьцельном урочистосьць". Цікаво знати, відколи на влаштування церковних відправ і походів з процесіями, потрібні дозволи „кресових вєвят"? Перебіг свята, як було згори до передбачення, відбувся цілком спокійно та не зважаючи на те похід і перебіг свята відбулися під „сторожким оком" кількох умундурованих і не умундурованих поліційників. Хор відспівав кілька пісень а о. Каштанюк виголосив принагідну промову. Світських промов не було, бо староство заборонило.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що мітинг, котрий мав відбутися в неділю, 12-го липня с. р., відложено на оден тиждень, себто на неділю 19-го липня, сейчас по Службі Божій. Причина відложення була се, що всі члени беруть участь в пікніку, котрий устроює Парохія св. Володимира на день 12-го липня с. р. — Микола Біленький, пр.; Теодор Федоик, кас.; Василь Левчик, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39, повідомляє, що піврічний мітинг відбудесь о 1-ій год. попол., в неділю, дня 12. липня, в гали церковній, під ч. 106 S. Wilbur Ave. Відбудесь справоздание касове контрольної комісії за 6 місяців. — Гриць Гатко, предс.; Ів. Фецич, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє, що піврічний мітинг відбудесь о 1-ій год. попол., в неділю, дня 12. липня, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Буде піврічне справоздание касове. І другі важні справи до полагодження. Проситься всіх членів прибути. Неявившіяся члени заплатить кари 50 ц. а урядник 1.00. — Михаїл Бирик, предс.; Гр. Чикало, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Запорожська Січ, від. 251, повідомляє, що піврічний мітинг відбудесь о 1-ій год. попол. в неділю, дня 12. липня, в гали церковній, Вест 7-ма улиця. Проситься всіх членів прибути на сей мітинг. Буде справоздание касове і инші важні справи. Неявившіяся члени заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — Василь Козур, предс.; Ник. Страп, секр.

ОБУРН, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 283, повідомляє всіх своїх Січовиків місцевих і позамісцевих, що піврічні збори відбудуться 13. липня в понеділок, о 7.30 вечером, в гали церковній. На сих зборах будеться приймати нових членів до Товариства без вступного, а до У. Н. Союза після статуту. Порядок нарад: Відчитанне протоколу з попередних зборів; збірка місячних вкладок; справоздание за пів року; [illegible] Проситься всіх члени

В НЕДІЛЮ 12 ЛИПНЯ (JULY)

SUNDAY, JULY 12. 1925.

УВАГА! НЮ ЙОРК, БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО СПІВАЦЬКОГО ТОВАРИСТВА
— відбудеться —

ПІКНІК

В ULMER PARK, FT. 25th AVENUE, BROOKLYN, N. Y.

Величава галя до танців, первородна орхестра, гарний парк для забави.

ПОЧАТОК О ГОД. 12-тій. ВСТУП 50 центів.

Дороговказ: З Ню Йорку брати Вест Енд Собвей до 25-ої евні. Відтам 5 мінут ходу до парку.

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

(Допись львівського Діла з Варшави).

До Варшави прибув сими днями з Києва, яко репатріянт, був офіцир денікінської армії, що біля 5-ти останніх літ прожив на Великій Україні — в містах і в селі. Поляк з походження, він майже не балакає по польськи, бо з дитинства користувався московською мовою. Українську мову добре розуміє.

Гурток Українців, переважно Киян, запросив його до себе і докладно розпитував про сучасне становище в містах і селах під радянською владою. Він розповів богато цікавого, але я зупинюсь тут лише на тім, що близше торкається національних справ і в першу чергу українізації.

Всі урядові установи вже українізовані; зі сторонніми теж балакають по українськи. Хто знає лише московську мову, тому дають поясснення по московськи. Серед урядовців богато Жидів і Росіян; Українці становлять меньшість, бодай у Києві.

У високих школах всі лекції викладаються українською мовою, але серед професорів богато Москалів, що української мови не знають. Вони користуються при викладі жахливою мішанкою слів. Серед студентів дуже богато Жидів. Ліпше справа стоїть в середніх та низших школах. Хоч і тут залишилось чимало старих учителів, але вони якось більше обзнайомлені з українською мовою. У Києві діти вживають української мови не тільки в школі, але й на улиці. Сього не можна сказати про громадян взагалі. Вони більш-менш вільно вживають української мови лише в глухих провінціональних місцевостях, а в міських центрах уникають балакати на улиці по українськи, якщо тільки не належать до комуністів. У Києві всюди — в трамваї, в крамницях, на гулянках і т. д.— бренить московська мова. Пояснюється се тим, що українство взагалі на підозренню в большевиків, і коли хто отверто вживає української мови, на нього обовязково звернуть увагу агенти ДПУ. та прослідкують, хто він такий.

Інша справа в селі та в дрібних місточках. Там українська стихія розвивається вільно. Покищо вона виявляється у тім, що селяни негативно, навіть вороже ставляться до Москалів („кацалів"), до Поляків („ляхів") і Жидів, яко до чужинців. Під національно-українським поглядом найщиннійше тепер на селі те, що завсіди ви там знайдете гурток свідомих і активних працьовників на культурній ниві, які потрохи підіймають свідомість мас. Серед сих діяльних елементів більшість інтелігенти, що перенеслися з міст, вигнані голодом, але чимало є й селян.

Само собою зрозуміло, що свою національно - культурну працю вони мусять провадити, пристосовуючись до большевицьких вимог, та поважного значіння се не має. Народ ненавидить большевиків і розуміє, що до чого йде. На жаль, трева визнати, що шкільна освіта на селі знаходиться в незвичайно важкому стані. Народ рішучо не хоче підтримувати ті школи, в яких не викладається релігія, а ті школи, де релігія викладається, зачиняє влада. До сього треба додати, що шкільних підручників ще й тепер на Великій Україні обмаль. Щодо бібліотек і взагалі книжок до читання, то з кождим роком українська книжка бере на селі гору над московською. Але взагалі кажучи, небогато книжок проходить на село.

Церковно-українським життєм наш інформатор мало цікавився. Не може з певністю про про супружество. Недавно він те розповідати, але загальне змінив основно свій погляд на ситуацію, бо вдруге повінчався з панною Сміт і каже, що в втратила чимало своїх позицій сім другіє немі не дуже то під натиском живої церкви. Національного авторитету „жива церква" не має. Прочан тепер у Києві значно меньше ніж колись. Церковні святині потерпіли великі зміни. Майже всі будинки Лаври заняті інвалідськими установами, а Видубецький монастир, Китаївська пустинь і т. д. перетворені в радгоспи. Монахи там залишені, але вони мусять заробляти на хліб у тих радгоспах (радянських господарствах).

Взагалі під радгоспи відійшли по всій Україні найліпші маєтки. Крім того богато землі приписано до цукроварень, а навіть до горалень та млинів. Се дуже відбилось на скількости землі, що передана селянам. Обтяжені до того ще великими податками вони ремствують.

На Україні не задоволені утвореннєм молдавської республіки. Місцевість, що з'неї викроєно сю республіку, на 70 відсотків заселена Українцями. Здається, і большевики вже перестали захоплюватися своєю невдалою ідеєю, бо вона дала зброю в руки Румунам. Вони кажуть, що коли навіть по той бік Дністра істнує територія, заселена Молдаванами, то яке-ж право може мати радянська Україна на землі, що перейшла під владу Румунії? Виходить, що большевики перехитрували себе самих...

Наприкінці наш бесідник зазначив, що Росіяни на Україні всі загалом, без ріжниці політичних переконань, дивляться на сучасне становище як на часове і отверто мріють про відновлення єдиної Росії.

ПИТАННЄ— Курця звичайних цигареток.

Чому Гелмерс суть найліпшою цигареткою в Америці?

ВІДПОВІДЬ— Курця цигареток Гелмар.

Витворці сих цигареток дають Вам найліпше, що гроші можуть купити по умірковані ціні.

Лишень ЧИСТО турецький тютюн дасть до Гелмар, а турецький тютюн є найліпший і найдоросший у світі на цигаретки.

Пачки по 10 або 20.

НА НАРОДНІЙ ДІМ В МИШКОВІ, ПОВІТ ЗАЛІЩИКИ.

(Поклик до односільчан в Злучених Державах і в Канаді).

Ми Українці із села Мишкова, повіт Заліщики, звертаємось до Вас, дорогі Браття і Сестри односільчани, котрі переживете на вільній землі в Америці і Канаді, о поміч на будову Народнього Дому. Як знаєте самі, у нас є читальня Просвіти, але то замала площа, бо хотять наші братти заложити в читальні Просвіти склеп та молочарську спілку, отож площі замало. В читальні є тілько чотири кімнати, а се замало на те все. Завдяки нашому героєви Січовому Стрільцеви Петрови Сохацькому, котрий заснував аматорський кружок, який відіграв богато представлень не лише у рідним селі, а також по других селах, як Більче Золоте і Глубічок, Блищанка, Бредрівці і Добрівляни, Олексинці і Шершенівці. Не думайте, що Ваші братти в старім краю сплять цілком на тій святій землі. Вони вже збудились до боротьби, як наприклад боролись за школу і таки виборели. Прийшло до села з „повяту", як Українці хотять рідної школи, то мусять внести до шкільної дирекції сорок декларацій, але як на сорок українських декларацій буде двайцять Поляків, то в школі наука буде мішана. Та наші братти не внесли сорок, але сімдесять пять, а польських лише було шість, то в „повяті" мало собі годови не дірвали так сіпали за волосє. Ми ще їм перебили в тій площі. Поляки хотіли купити її на школу, але ми борше прквапились і купили її на Народний Дім.

Тому тепер просимо Братів і Сестер в Америці і Канаді, що живуть на вільній землі, щоби не забули за той рідний нарід, котрий добиваєтьcя будови своєї святині. Просимо всіх односільчан: Будьте ласкаві поспішити зі своїми хоть найменьшими датками на ту ціль, котра може зделичати наш український нарід і нашу святиню. До збірки ми мусимо уповажнити Петра Шашкевича, можна слати гроші на „монирордер" до Р. Shashkewich, P. O. Hogherayne, Box 88, Ont., Canada. Він буде слати через Обєднанє. Можна також слати відразу до старого краю на адресу касієра: Петро Михайлюк, Мишків, п. Більче Золоте коло Борщева, Галичина, Европа.

Читальня Просвіти в Мишкові.

ANSONIA, CONN.

В НЕДІЛЮ, 12. ЛИПНЯ 1925 Р.

— відбудеся —

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

З НАГОДО ПОСВЯЧЕННЯ ЦЕРКВИ СВ. ПЕТРА І ПАВЛА

В ANSONIA, CONN.

якого довершить

Преосв. еп. о. Богачевський.

Початок посвячення о год. 10. рано. Концерт розпічнеся о год. 7. вечером.

На се торжество запрашаєся сердечно всіх доокольчних місцевих Українців.

УВАГА! ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ ПАРОХІЇ СВ. ВОЛОДИМИРА
— устроюється —

ПЕРШИЙ ПАРОХІЯЛЬНИЙ ВЕЛИЧАВИЙ

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12-ГО ЛИПНЯ 1925 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ ПАРКУ.

Дохід призначений на Церков.

Початок о год. 2-ій пополудни. — Вступ 25 центів.

Дороговказ: На Брод стріт взяти джітний Елізабет-Лінден (Dark Lane) котрий їде перед самий парк, або Ровей, і їхати до Сіти лайн; там висісти, звідки дві мінути ходу до парку. 156,58

На сей Пікнік запрошуєся Українців як місцевих так і позамісцевих взяти як найчисленнійшу участь, за що вже згори дякує — КОМІТЕТ.

ПОЗІР! ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

НА ДОХІД ФОНДУ НА СТАРИЙ КРАЇ

Місцеві Товариства, а іменно: Тов. Клюб Поступовий, від. 70 У. Н. Союза; Тов. Січ, від. 170 У. Н. Союза і Тов. Народний Дім Американських Горожан Укр. Роду в Джерзи Ситі, спільними силами уладжують

ВЕЛИКИЙ ЗАГАЛЬНИЙ ПІКНІК

В УКРАЇНСЬКІМ ПАРКУ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ГО ЛИПНЯ 1925 РОКУ

Проситься Хвальні Товариства, Сестрицтва, Братства і ин. не уладжувати ніяких підприємств у той день.

Місце збору і таке инше буде оголошено пізнійше.

158 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! — КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.!

ЗАХОДОМ ТОВ. ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ, від. 342 Укр. Народ. Союза в Картерет, Н. Дж.

— устроюється —

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 12. ЛИПНЯ 1925 Р.

НА EAST RAHWAY.

Початок о год. 1-ій пополудни.

На сей пікнік запрашається усіх Українців і Українок з Картерет і з всіх поблизьких плейзів, як з Perth Amboy, Rahway і Elizabeth.

На сім пікніку буде пригравати до танців першорядна Банда.

За добру забаву ручить

157-58 Комітет.

УВАГА! ПАСЕЙК І ОКОЛИЦЯ!

ТОВ-О ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА, відділ 42. Укр. Нар. Союза
— уряджує —

ПЕРШИЙ

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 12. ЛИПНЯ 1925 Р.

в SHEFFEL'S PARK, 137 SAMPSON ST., GARFIELD, N. J.

Початок о годині 2-ій пополудни.

Вступ 35 центів.

Проситься членкинь, членів і не членів прибути на сей пікнік, де кождий буде міг по цілотиждневій праці на свіжім воздусі відпочати та гарно забавитися. Буде пригравати первородна українська музика.

За добру забаву ручить

157-58 Комітет.

УВАГА! НЮ ГЕЙВЕН І ОКОЛИЦЯ!

УКРАЇНСЬКА ІНКОРПОРАЦІЯ РОБІТНИЧОГО ДОМУ перший раз цього року
— устроює —

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

на Моріс-Кове Парк

В НЕДІЛЮ, 12. ЛИПНЯ 1925 Р.

Початок о годі 10. рано.

Українці!

Самі приходіть громадно і других кличте. На цім Пікніку кождий буде мав спромогу віддихнути свіжим повітрям, і також почути ріжного рода розговор, як рівнож і другі забави, з чого кождий буде вдоволений. Вступ 35 центів.

За добру забаву ручить

157-58 Комітет.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.! ПОЗІР!

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

— устроює —

ТОВ. ЗАПОРОЖСЬКА СІЧ

В НЕДІЛЮ, 12. ЛИПНЯ 1925 Р.

В ПАРКУ НА ВЕСТ ЕВНИ.

Початок о годині 1-ій пополудни.

На сей пікнік запрашається Українців міста Рочестер і околиці до численної участи.

За добру забаву ручить

157-58 Товариство.

ПОЗІР! БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ!

ЗАХОДОМ УКР. ГР.-КАТ. ПАРОХІЇ СОШ. СВ. ДУХА В БРУКЛИНІ, Н. Й.

— відбудеться —

ВЕЛИКИЙ РІЧНИЙ

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 12. ЛИПНЯ 1925 Р.

В FELDMAN-QUEENS COUNTY PARK, Grand & Garrison St., Maspeth, L. I. там де звичайно.

Початок о годині 12-ій в полудне.

Вступ 35 центів.

ВИДНО, ЩО В ПЕКЛІ НЕ ДУЖЕ ПЕЧЕ.

Американський священик Домбел з Деріен, висловлювався про супружний стан все як найгірше і називав його пеклом, аж доки не дістав звільнення від сего пекла — себто не осягнув розводу. Після розводу він вже лагіднійше думав про супружество. Недавно він те розповідати, але загальне змінив основно свій погляд на ситуацію, бо вдруге повінчався з панною Сміт і каже, що в втратила чимало своїх позицій сім другіє немі не дуже то під натиском живої церкви.

КЛИЧ ОРГАНІЗОВАННЯ ШКОЛИ

стався у нас

КЛИЧЕМ НАРОДНИМ

Так як для перших еміґрантів НАШИХ кличем була церков, так нині є кличем РІДНА ШКОЛА.

Нарід ясно видить, що без школи нема будучности для него. Рідна Школа притримує нові, тут роджені покоління при своїй вірі і народности. Найліпшим доказом, що без Рідної Школи молоді покоління нас опускають, є та прогалина, яку нині вже маємо: при нас стоїть ще еміґрація старо-краєва і малі діти. Молодого середнього звена вже бракує. Покоління молоде, що тут уродилося й виросло для нас пропало. Дуже маленька частина тої молоді ще при нас тримається, а більшої частини вже невидно...

Спитайте батьків і материй, де їх дорослячої здолці і дівчата? Встидаються своєї мови або її не уміють. Встидаються своїх батьків. Відчужилися.

Коли школи не буде, за кільканайцять літ з Українців в Америці сліду не стане. Щоб се не сталося, наша річ подбати про се.

Комітет шкільний, який заявзався тут в році 1923, занявся тою так важною справою. До рішення того важного діла, що від него залежить будучність Українців в Америці, ШКІЛЬНИЙ КОМІТЕТ скликає:

ЗБОРИ

ПАРОХІЯН ЦЕРКВИ СВ. НИКОЛАЯ І ВСІХ ПРИХИЛЬНИКІВ РІДНОЇ ШКОЛИ

НА ДЕНЬ 19-го ЛИПНЯ 1925

зараз по Службі Божій

ДО ГАЛІ ЦЕРКОВНОЇ СВ. О. НИКОЛАЯ, при ОКЛЕЙ І РАЙС УЛ., ШІКАГО, ІЛЛ.

Приходіть усі, котрим дорога батьківщина, приходіть усі, кому на серці будучність наші! Не дайте заспати такому ділу. Всі вже один беріться до будови школи — бо инакше сліду з нас не остане. Діти наші скріпіть ряди тих народів, що свою минувшість шанують і дорожать своїм молодим поколінням. Не даймося заїздитати. Хоч се нам і тяжко прийде, одпік кріпчи на тою надією, що з нашої праці і виложеного гроша виросте слава нашого народу.

Тож до діла Брати і Сестри!

ДО БУДОВИ ШКОЛИ

при ЦЕРКВІ СВ. О. НИКОЛАЯ!

Приходіть всі як один на ту важну нараду!

Михайло Поляк, Михайло Солтис, Дм. Атаманець, Ів. Приймa, Мих. Яворський, Ів. Маруцяк, Гавриїл Дацюк, Роман Бойко, Вас. Гриньків, Петро Лучків, Семен Боняківський, Мих. Петрів, Ізидор Левтюх, о. Ф. Тарнавський.

ЩАДЖЕННЯ

в певному, доброму банку є Вашим найліпшим приятелем. Вкладайте свої ощадности особисто або почтою в

BOSAK STATE BANK
SCRANTON, PA.

Посилає гроші до краю скоро і дешево.

Продає шифкарти і виготовляє крайові нотаріяльні та правні справи всякого рода.

Тут витає Вас все приятельська порада і чемна українська

З українського житя в Америці.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Народне житте в Филадельфії зачинає наладжуватись та входити на властиву дорогу. Місцевий Центральний Комітет обєднаних филадельфійських товариств відбув своє чергове засідание дня 30. червня с. р. Голова комітету п. Т. Грицей здав коротке справоздание з діяльности комітету і зазначив, яка праця жде новоутворене представництво филадельфійських товариств. Після довшої дискусії рішено уладити віче та пікнік, щоби призбирати більше фондів на голодуючих в старому краю. Також рішено устроїти політичне віче в злуці з Литовцями і Білорусинами. Филадельфійська громада повинна піддержати працю комітету всіми силами, бо лише в той спосіб вийдемо з того багна, якого не може вичистити навіть наш славний Батлер.

ОЛИФАНТ, ПА.

Віче в Олифант, Па., на ратунок голеднім.

Дня 28-го червня відбулося в Олифант, Па., віче в справі помочі голодуючим.

Заки отворено віче, шкільні діти-дівчата, у білих суконках із синьо-жовтими лентами через рамена робили вправи з хоруговками під акомпаняментом фортепяну, та під проводом пані Юлії Климко. Вправи відбулись дуже гарно і подобалися зібраним.

Відтак хор шкільних дітий відспівав із своїм учителем Климком кілька народніх пісень, які зібрана публика нагороджувала рясними оплесками. Та найбільше одушевленнє викликало двоє дітий, хлопець Теді Маркевич (сопран) і дівчина Ольга Пиш (альт), які відспівали дуже гарно дует. Зібрані мусіли два рази співати любу українську пісню.

Відтак о. М. Гурянський відкрив віче, та покликав на першого бесідника д. Осипа Заплатинського зі Скрентон. Бесідник представив зібраним страшний образ нещасливого положення всіх українських земель.

Другий бесідник Мечислав Ластівка, з Олифант, яко бувший Січовик, представив в хронольогічнім порядку, в який спосіб і якими дорогами йшов голод на наші землі, та виказав, що наш народ ще ніколи не стояв перед такою катастрофою як стоїть сьогодня.

При кінци третий бесідник д. Батюк з Тейлор, бувший старшина Січових Стрільців в коротких, але горячих словах візвав до зложення жертв на голодуючих. „Голод, говорив д. Батюк, це страшна річ. Коли люди їдять кору, коли печуть хліб зі зігнилої торічної бульби, коли сотками попід чужі плоти гинуть, коли в передсмертних судорогах витягають до нас висохлу руку і благають: „Браття і сестри, ратуйте нас, подайте шматок хліба," то ми не сміємо відвратити від себе руку нашого брата."

По вічу зібрані зложили понад сто долярів на ратунок голодуючим. Але олифантські Українці на сім не скінчать ратункової акції, лиш дальше будуть збирати жертви, щоби не остати позаду других українських громад в Америці.

ПАТЕНТИ

Наш патентовий відручник та зразкові знаки висилемо даром на жадание. Пишіть по них сейчас. Можете писати до нас по українськи. Справи, відносячі до патентів, тревік макс. та вдержки патентів, полагоджуємо сейчас.

BRYANT & LOWRY
Registered Patent Attorneys
210 VICTOR BLDG.

Найважнійша і найцікавійша книжка для кождого чоловіка.

ЧИ МЕРТВІ ЖИЮТЬ
АБО
РОЗМОВА З ДУХАМИ.

Се фотографія живої особи враз з 5 духами, між якими є малий хлопчик сеї пані і померший священник з Шікаго.

Зі сеї книжки довідаєтесь як виглядає позагробовий світ і чим так люди (духи) занимаються — се подано самими духами. В сій книжці зобачите дійсні фотографії духів і їх писання.

Зі сеї книжки довідаєтесь, як Ви самі можете розмовляти зі своїми дорогими померлими. Довідаєтесь як другі розмовляли і що вони до-відались від них. Се не уява або видумка, але дійсні факти, правдиві розмови живих з померлими і правдиві фотографії духів враз зі живими.

Сю розмову духів зі живими справдила митрополича комісія зі Львова враз з десятками учених людий.

Се перша і одинока того рода книжка на укр. мові.

Книжка має около 300 сторін друку і много ілюстрацій.

Ціна книжки $2.50, — але для читачів „Свободи" даємо по $2.00 і оплатимо пересилку. Хто не буде вдоволений і до тиждня зверне книжку назад, віддамо радо гроші.

Хто не хоче посилати гроші наперед, нехай подасть своє ім'я і адрес, а за книжку заплатить почтареви при відборі книжки.

ЗІ ЗАМОВЛЕННЯМИ СПИШІТЬ АДРЕСУЙТЕ:

M. M. BELLEGAY, P. O. Box 252, Chicago, Ill.

(Питайте за книжкою у всіх американських і канадійських українських книгарнях).

ВИЙШЛА В ДРУКУ, ДАВНО ОЧІКУВАНА

НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА

З ІНФОРМАШЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ

Замовлення разом з грішми посилати на адресу: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДІТОЧЕ СВЯТО ШКІЛ УПТ. У ЛЬВОВІ.

—o—

І знов та площа С.-Б. дня 14. червня с. р. аж тріщала від людий, бо самих видців понад 3000! А дітвори! Завдяки платстунам і пластункам львівського коша взірцевий порядок. Паркан же під нашими плечима сам собою хитнувся немовби просив: „Пересуньте мене, бо площа для українського Львова за вузка".

Щаслива гадка устроювати такий день дітвори! Відбулося се свято минулого року вперше а цього року воно вже традиційне.

Ще від здвигу 1914 р. такої маси видців і вправляючих не бачила площа. Знак, що серед львівського громадянства панує заінтересування роботою в „Рідній Школі".

Коли зважити, що цей виступ підготовлювало учительство без посторонньої помочі, то треба піднести, що від минулого року набрало воно великої вправи, поглибило в тому напрямі своє знання. Видко було не тільки вклад великої праці для дітвори, але в богатьох точках було много власної ініціятиви і думки з боку учительства.

До спільної вільноручної вправи стануло поверх 700 хлопців і дівчат. Не лише своєю масою, але певністю кроку, рівним виконанням вправ діти приковували зір глядачів. Обдумані знаки провідника причинилися дуже до того, що ціла точка вийшла гладко й певно. Слід би другим разом давати на провідників учнів чи учениць семинара, якіб одягом гармонізували з вправляючими.

Справно вийшла точка „човник хитається" виведена дітворою хлопячої школи Т. Шевченка. Треба тільки трохи пароновлювати більше до хлопячої вдачі, бож авторка мала на оці передвсім дівчат.

У двох точках дала нам школа Грінченка змогу ствердити серйозну роботу вложену в підготовку свята. Спільна вільноручна вправа вийшла рівно а „Аркан" 122 учнів захопив навіть дуже вибагливих знавців, з якими доводилося говорити. Треба було бачити те захоплення публики своїм рідним танком. Не один міг ствердити, що „самі не знаєте, що деманете." Авраменко може бути вдоволений, що його ініціятива культу рідного танку запустила глибоке коріння між Галичанами. На тому місці треба піднести, що рідна школа плекає й рідну культуру та йде модерними стежками в тому напрямі. Учитель, що приготовив цю точку, сміло може бути не тільки вдоволений, але й гордий з її виконання і щасливого помислу вставити її в програму.

Програма свята була така багата, що годі над усіми точками розводитися. Прегарний помисл „весна, літо, осінь" подобався не лише оригінальністю але ще більше руханковим відтворенням. Найбільше оплесків збирали косарі зі школи князя Данила.

Не гармонізували з цілим святом трійкові вежі уложені, ut aliquid fecisse videatur. А чейже ті, що ставлять вежі, не можуть бути видцями і для всіх мусить бути призначена робота.

Слід ще зазначити, що учительство приготовлювало цілий виступ, не маючи ні руханкових саль, ні майданів, а навіть відповідного подвіря при школах.

Чи це не гігантична праця „Рідної Школи" в тому напрямі? Чи не є це подиву гідна солідність у сповнюванню обовязків серед таких тяжких обставин? Треба знати, що те учительство нераз по два місяці жде на свою платню!

Чомуж суспільність до того допускає? Положення того учительства нагадує мені положення галицького стрільця на Великій Україні, що між своїми помирав голодом. Нехай той і проц. місячно дають не тільки урядовці, але всі, а в першу чергу ті богачі, яких доходів не провірищ ніяким чином та норми не встановиш. Свято дітворі виявило, що „Рідна Школа" йде правильним шляхом.

Ст. Гайдучок.

ВІДРОДЖЕННЯ

роман Льва Толстого, переклав Вас. Сьвоєнч, з портретом автора і з ревізованою перекладчика. Друге, ви правлене, з текстовою реставрацією б. Болгарського вірійне видання. Три частини в двох томах. Брош. $2.25, опр. $2.75.

Замовлення посилайте до:

„SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ФАРМИ!

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА для скорого купця, фарма одна миля від міста, школа при фармі, 185 акрів землі, 120 орної землі а решта пасовисько і ліс, сад, ріка, дім 10 кімнат, вода в домі, велика стодола, сайно, інші будинки все в добрім стані, 22 корови, бугай, 3 гарні коні, 200 курий, 20 гусий, качки, все потрібна машинерія і посів, приносить добрий дохід. Ціна $8,000, готівкою $3,000.

Контри штор приносячий добрий прихід, дім і земля, сад, три стайні, 150 курий, корова. Ціна $3,000, готівкою половина.

M. PISARKO,
116 E. 7th St., New York City.

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ФАРМ.

Фарма 73 акрів, дім 8 кімнат, 7 инших будинків, 6 акрів ліса, сад, 12 акрів вінса, 10 кукурузи, 11 пшениці, 9 жита, решта сіно і пасовисько, вода в будинках, 4 корови, 2 коні, 6 безрог. 500 курий, качки, гуси, фармерська машинерія. Ціна $5.000, готівкою $2.000.

Фарма 50 акрів, 5 акрів ліса, решта управлена земля, 1 корова, 300 курий, дім 7 кімнат, 4 инших будинків, фармерські машини, 2 милі до міста, школа при фармі. Ціна $3.700, готівкою $1.500. — F. FILANOWSKY, 1031 St. Mark's Pl. (E. 8th St.), New York City.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

—o—

ПОШУКУЮ доброго місця на заложенє бизнесу; рівнож можу відкупити уже заложений штор, не робити рівниці якого роди, тільки щоб був бизнес. Прошу товаришів Дякучителів, котрий вищукає, отримає нагороду, а до того буде мав поміч в роботі. Точний опис слати на адресу: PETER TURIANSKY, Box 944, Coatesville, Pa. 157-3

ПОШУКУЮ Романа Заморського. Прошу зголоситися у важній справі, на слідуючу адресу:
СТЕПАН КУДРИК,
628 E. 20th St., Northampton, Pa.

ЯК ХОЧЕТЕ КУПИТИ АБО ПРОДАТИ дім, бизнес або фарму, як хочете переслати гроші доларами до своїх кревних або залагодити якунебудь правну справу так прошу удатися до:
WALTER KOSTETSKI
Business and Real Estate Broker,
4309 Germantown Ave., Phila., Pa.

КОЛИ ЦІЛИЙ СВІТ СПИТЬ, тільки Ти спати не годен, бо терпиш на рідну долегливости, як: катар жолудка, кишок, голови, ух, очий, або носа, хороби легких, горла, хронічний кашель, нервовість, нечиста кров, на весняні прищі, дзьоби, вугряки, плями, лишаї, лупячуся шкіру, або волося на лиці, руках і тілі, наліг пияцтва, курення або жуття тютюну, вживання табаки, на воле, солітера, астму, валента, хронічне затвердженє, сиве волося, звиді груди, хочете мати буйне, полискуюче або кучеряве волося, не тріжоєтеся, бо наші правдиві средства тисячам дали поміч і Вас не заведуть. Зголосіться, або пишіть долучаючи 2-центову марку по пораду і цінник даром до: WRUBLEWSKYJ N. N., 180 Ave. C, New York.

КАТАР МІХУРА

Мущини! Хоронїть себе перед всіма зарадливими хоробами.

SANYKIT

Охоронять для мущин. Дає найбільшу охорону

Велика рурка 55 цент. Кіт (4's) $1.00

У всіх аптиках або у San-Y-Kit, Dept. B, 52 Beekman St., New York

Пишіть по циркулер

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ
ПІД НОТАМИ
ЦІНА 50 ЦНТ.
Можна набути в
„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Богдан Лепкий.

ПИР У КОВАЛІВЦІ.

(Вимок з історичної трильогії „Мазепа").

—o—

Гості стояли гурткими попід стіни й розговорювали з собою, коли в дверах появилися господар дому і його знаменитий гість, гетьман.

Легким рухом скинув з плечий горностоями підбиту кирею, віддав її свому пажові поклонився на право й на ліво.

„Здорові були, шановне товариство!" — промовив.

„Доброго здоровля пану гетьманові желаємо!" — відповіли, кланяючися в пояс.

„Милости просимо, сідайте! Чим хата богата, тим і рада",— припрошували старим звичаєм господарі.

В просторій, бенкетній салі стояли два столи, злучені вгорі третим, поперечним. При тому третьому, по середині, було для гетьмана місце.

Кінець лівого стола хотів сісти Кочубей, кінець правого Кочубеїха, як господарі.

Але гетьман подав Кучубеєви ліве рамя, а його дружині праве, попровадив їх у верх стола й посадив праворуч і ліворуч коло себе.

Любов Хведорівна противилася, казала, що господарі повинні сідати низше своїх гостий, але гетьман відповів, що нині можна відступити від звичаю; бо він приїхав до них не на пир, а на товариську розмову.

„Сідаймо"!

Кочубеїха ніби нерадо згодилася на те, але по запишенім обличчю знати було, що вважливість гетьмана підбивала її.

Кінець одного стола сіла Мотря, а кінець другого старша донька Кочубеїв Ганна, що була віддана за гетьманського небожа Обидовського.

Кочубеїв старший син, теж був за столом, виручуючи батька.

„Та що ти, сину, турбуєшся, — казав до нього його тесть, миргородський полковник, Данило Апостол. — Ми не Москалі, щоб за місце сваритися. Сядемо, де, кому любо. В добрих господарів краще низько сидіти, ніж у злих високо".

А всеж таки сідали по літам і по рангам.

Апостол подав руку сестрі Кочубеїхи, Марті Хведорівній, котра зразу не хотіла сідати до пиру, щоб не вносити смутку в веселе товариство. (Вона від смерти Сомка носила чорне вбрання, як черниця і бокувала від веселого товариства). Тільки старої няні годі було намовити, щоби до гурту прийшла. Вона, нарікаючи на нинішнє зіпсуття, на те, що люди нешанують постів, і без молитви хапаються за страву, вспула за своїм костуром у руці, в високім фотелю в одному з боковиx покоїв.

Розносили горівку. Першу чарку піднесла хазяйка його милости, гетьманови.

„От тут то й годиться пошанувати наш предківський звичай", — сказав гість, натякаючи на те, щоб Кочубеїха пригубилася до чарки, що вона зробила. Але гість і тим не вдоволився, „Хто не випє до дна,— приговорював, — той не мислить добра", — і Кочубеїха випила чарку.

„За здоровля ваших милостий!" — говорив гетьман, виливаючи свою. „Пошли, Боже, з неба, чого вам ще треба"!

Його попросили на другу, бо від одної голова болить. Гетьман приняв чарку, підніс її у гору і глянувши кругом промовив: „Від краю до краю усім на те, що Апостолови недалеко

Тоді вже й другі гості стали частуватися, і примікам не було кінця. Лучалися й такі, що навіть поважні полковники голосно сміялися підтримуючи рукою пояс, щоб не розперезався.

Хоч Кочубеї були великі богачі і хоч їх новий двір у Ковалівці подобав уже на великопанську палату, то звичаї в ньому водилися ще старосвітські. Давали богато їсти й пити, страви й питво були знамениті, але без тих химерних вибагів, що їх понавозили польські пани з Франції та з Італії.

Прислуги в Кочубеїв було чимало, але за спиною кождого гостя не стояв окремий лакей, щоб скорше пірвати з перед пана тарілку та бігти з нею в кут і доїдати.

В Кочубеїв прислуга приносила з кухні великі, срібні півниски, повні знаменито приправленої страви і розставляла їх по столах, кладучи перший перед гетьманом, а тоді вже домашні припрошували: „не погордіть! будь ласка! Зробіть нам честь! не цурайтесь хліба-соли! чим Бог милував, тим і гостимо"!

Гості відпрошувалися, памятаючи на пословицю: „у гостині останній починай їсти, а перший переставай!" А що всі хотіли бути тими останніми і первими, так минало якої пів години, заки обійшла одна страва.

А страв було богато. Коли який півмисок підходив до Апостола, то він, як сват, не відпроштувався дуже, а накладав на тарілку своєї сусідки і на сусіда з ліва, а тодіб й на свою, приговорюючи: „от тут тії сядять, що добре їдять!" Накладаючи на тарілку Марії Хведорівної він за кождим разом кликав: „Шуми до куми!" — і Марія Хведорівна всміхалася, дивлячись на його бадьоре обличчя.

А Кожухівський, натякаючи на те, що Апостолови недалеко ся то, через долинку та в гостинку". На що Апостол відповідав: „Запряжу бугая, куди люди, туди я, запряжу другого, сідай, жінко, небого!... Правда, жінко?"

„Або я твою правду бачила!" — відповіла через стіл полковниця.

Страву попивали домашнього виробу пивом, кидаючи до нього краянки на маслі пріжаренного хліба. Молодші того не робили, бо привикали чисте пиво пити.

Чуйкевич сидів оподалік від Мотрі. Гляне у гору — гетьман подивиться у низ — Мотря, — забогато двох сонць нараз!

Він не був скорий до чарки, а нині-пив не меньше від других. Хотів хробака залити. Бачив, як Мотря глянула на гетьмана і як він рукою пестив троянду від неї.

Не вжежби?... Та ні, куди там! Де кум, де коровай! Він же старий і її хрестний батько ... і Чуйкевич чарку підносив до уст.

„Горівочка, як дівочка, — жартував через стіл його товариш, теж гетьманський канцелярист, — як не пеш до ладу, то зведе на біду".

„Хилю, хилю, не тече, коло серця пече".

„На те ми й молоді, щоб пекло, а постаріємося, то й прохолоне". Так, тоді випиймо з цього божка!"

„З божка Пріяпа, що горівкою хляпа", — відповів жартуючи Чуйкевич, хоч йому до жартів було, як до торішнього снігу.

„А колиб їм так дійсно стрілило до голови, — думав, споглядаючи на гетьмана і Мотрю, — колиби так, то чи сердивсяб ти, помсти шукав, нарікав на них?" — І відповідав собі Чуйкевич, що ні, бо Мотря слова йому не давала. „Оставаймося приятелями, бо подруж богато, а признані мало на світі!", — говорила до нього.

„Господи вишній, чи я в тебе вав, чи я коли коршму минав?" — приказував старий, жартовливий сотник, приймаючи чарку з рук свого сусіда.

„Наливає, випиває, випиває і куняє, свого віку козацького доживає", — показував на нього Кожухівський.

Чим більше їли й пили, тим більше розвязувалися язики. Затиралися різкі ріжниці ранг і віку. Не даром же й говорять, що в шинку панів нема, самі люди. Так і тут було саме козацтво.

Музика не мішала. Вона грала перед обідом, а за обідом ішла лиш розмова.

Говорили гуртами: тут кількох, або кількоро, там знов в цілій салі гуділо, як у пасіці літком.

Любов Хведорівна питалася гетьмана, чого їм тепер сподіватися, мира, чи дальшої війни?

„Жди біди від біди, а горя від моря — відповів гетьман.— Мира ще й не видати. Війна що лиш розгорюється. Боюся, щоби той пожар не обхопив і нашої хати. Польща і Москва, Саски, Датчани й Шведи, а з полудня Татари і Турки, — такої війни вже давно не бувало. Не дай Бог, щоби Україна зробилася боевищем народів!"

„Ваша річ, ясновельможний, не допустити до того".

„Колиб так ваше слово та Богови в ухо. Але говоріть мені Іван Степанович, бо так зручніше".

„Ваша воля, ваша сила. А чомуж тоді ви, Іване Степановичу, не можете охоронити нашої країни? Тільки літ заправляєте нею, добули слави і значіння, щасливі ви!"

„Такий я щасливий, як від під обухом, шановна Любове Хведорівна".

„Чомуж би то?"

„А тому, бо розуміти мене не хочуть. Гадають, що я про себе тільки й дбаю. Доноси на мене шлють, чували?"

„Я туди пальців своїх не сунув".

„Так, так, а все ізза булави, котрої завидують мені, гадаючи, що краще її носилиб".

Любов Хведорівна змовкла. Покашлювала, ніби їй страва на польську дорогу пішла.

„Ніколи в нас згоди не було, — говорив гетьман дальше — і через те ми терпіли. Не били нас Ляхи, тільки наші гріхи, а як що залишимося й на дальше такими, як ми є, то й Москва нас побє".

„Не такий чорт страшний, як його малюють".

„Страшнійший ніж люди гадають".

„Хто? Шведський король?"

„Його я найменьше боюся. України не забере. За коротка рука. Але сусіди!"

„Кажуть, що Карло світ цілий підбити хоче. Від Александра Великого вояка такого ще не бувало".

„Вояк то він хоробрий, але Шведи малий народ, як їм вдержати Україну? Друга річ наші сусіди. Ті ніби з собою деруться, а гляди погодяться, вони знов добрі приятелі, а ми за тую приязнь платимо. Деруть нас, як вовки барана, бо ми дійсно ніби ті барани, що себе рогами штовхають, а перед ворогом голови спускають".

Гетьман глянув на свою сусідку. Сиділа запишена, ніби їй тая мова не подобалася. Кочубей крутив вус, той, що все хотів ховатися за ковнір. Зате гості, що сиділи недалеко гетьмана, насторошили уха.

„Не вжеж ми, ваша ясновельможности, дійсно такий дощ чого народ?"

„Того я не кажу. Лицарського духа нам не бракує. Нечай, Немирович, Богун, Виговський, Сомко й Дорошенко, цеж лицарі! Але яка їх доля, де висліди їх змагань? Де їх задуми і пляни? У нас, як хто зніметься трохи понад других, так зараз його: калать по голові!

„А не спиняйся, сякий, такий сину!" Зараз толки всілякі пруть про дуків-гетьманців і про козаків-нетягів, нацькують брата на брата і піде танець. Тямите, як було за Петрика і Палія?... Ніхто не знає, скільки я сил витратив, щоб втихомирити це українське море, а тепер боюсь, щоби воно не розгулялося наново, бо надто вже сильні вітри на нього з усіх сторін дують".

Апостол, що перестав був жартувати і також гетьмана пильно слухав, замітив: „Поки ми живі, не буде того. Не бійся, пане гетьмане, ми всі, що під твоїм реймєнтом есьмо, муром постоїмо за тебе".

(Дальше буде).

ПЕРЕСИЛКА ГРОШЕЙ ДО КРАЮ В ДОЛЯРАХ
ПАШПОРТИ — КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ.
СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ ВСІЛЯКОГО РОДА.
КУПНО І ПРОДАЖ ДОМІВ В ФІЛАДЕЛЬФІЇ І ОКОЛИЦІ.
КОНТРАКТИ КРАЄВІ І АМЕРИКАНСЬКІ
АСЕКУРАЦІЯ ДОМІВ І МЕБЛІВ ВІД ОГНЮ
Хто має до полагодженя котру з наведених справ, нехай особисто або письмо зголоситься до нашої з перших рук правдиво української канцелярії нотаріяльної:
T. J. HRYCEY & CO.
329 SOUTH FOURTH STREET, PHILADELPHIA, PA.
Bell Phone: Lombard 25-93

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК